

Saksnummer	Utvalg/komite	Dato
317/2015	Fylkesrådet	18.11.2015
185/2015	Fylkestinget	07.12.2015
	Komite for kultur og miljø	07.12.2015

Høring - søknad om bygging av Rabben kraftverk i Grønnfjellåga - Rana kommune

Sammendrag

Det anbefales at Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) gir tillatelse til Rabben kraftverk, forutsatt at foreslåtte vilkår blir fulgt opp. Det er et regionalpolitisk mål å bygge ut ny vannkraft der hvor konsekvensene for andre arealbruksverdier er akseptable. Rabben kraftverk vil produsere 36 GWh årlig. Fylkesrådet vurderer at de negative konsekvensene knyttet til naturmiljøet er akseptable, med tanke på den betydelige mengden kraft som vil bli produsert.

Ved en realisering av prosjektet vil fossesprøytsonen i Merravadfossen bli nedbygd. Strykpartiene i Henrikfossen som danner en viktig fossesprøytsone vil også bli påvirket av redusert vannføring. Fylkesrådet forutsetter at avbøtende tiltak foreslått av tiltakshaver, samt avbøtende tiltak for å ta vare på fossesprøytsonene og landskapets opplevelsesverdi, gjennomføres.

Ranelva er et nasjonalt laksevassdrag. Grønnfjellåga er potensielt lakseførende opp til Dunderfossen, like nedstrøms tiltaksområdet. Fylkesrådet forutsetter at verdiene knyttet til gyte- og oppvekstforhold for laks, ikke vil bli påvirket i vesentlig grad. Prosjektet er planlagt i nærheten av fylkesvei og rasteplass. Det er derfor spesielt viktig å legge vekt på at fysiske tiltak blir utformet med høy estetisk kvalitet og god landskapstilpasning.

Bakgrunn

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har sendt på høring søknad fra Miljøkraft Nordland AS om konsesjon for å:

- Bygge Rabben kraftverk i Grønnfjellåga, Rana Kommune
- Etablere et inntaksbasseng plassert ovenfor Merravadfossen, som kan reguleres med tre meter.
- Overføre vann fra Silåga og Rabbenbekken til inntaket i Grønnfjellåga.
- Bygging og drift av en ny 6,4 km lang 22 kV jordkabel fra kraftverket til Ørtfjell

transformatorstasjon.

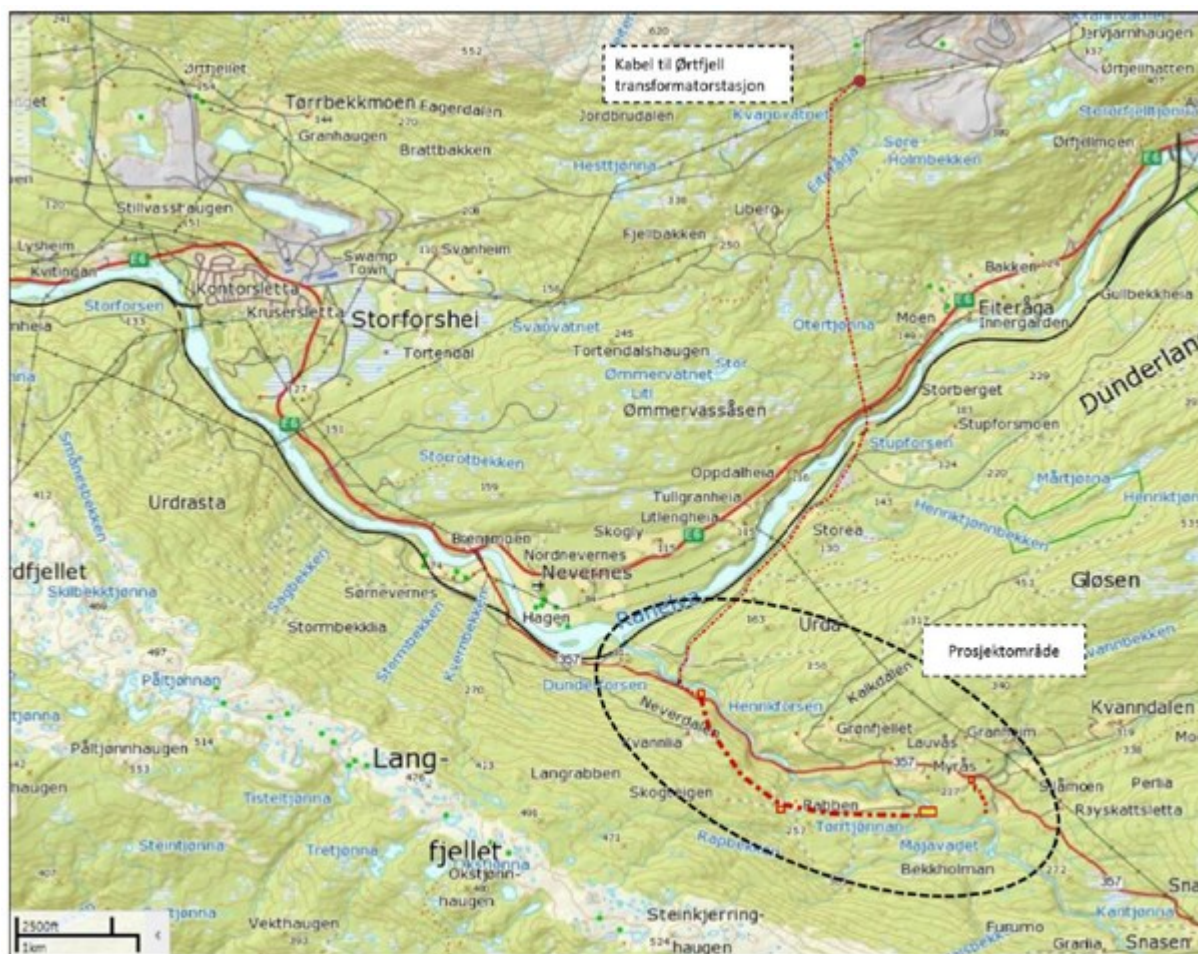
Det omsøkte kraftverket vil ha en installert effekt på 15 MW. Beregnet årlig produksjon er 36 GWh. 28 GWh vil bli produsert om sommeren og 8 GWh om vinteren. Tiltakshaver fikk i 2006 avslag på søknad om å bygge «Grønnfjellåga Kraftverk», på grunn av inngrep i landskapselement og en naturtype i forsen. Kraftstasjonen og utløp er nå planlagt ovenfor Dunderforsen. Utbyggingspris for kraftverket er 4,4 kr /KWh.

Fylkesrådet anbefalte å gi konsesjon til utbygging av Grønnfjellåga kraftverk 12.09.2006. Anbefalingen var med betingelser om krav til minstevannføring, og over alminnelig lavvannsføring sommertid for å ivareta landskapets opplevelsesverdi.

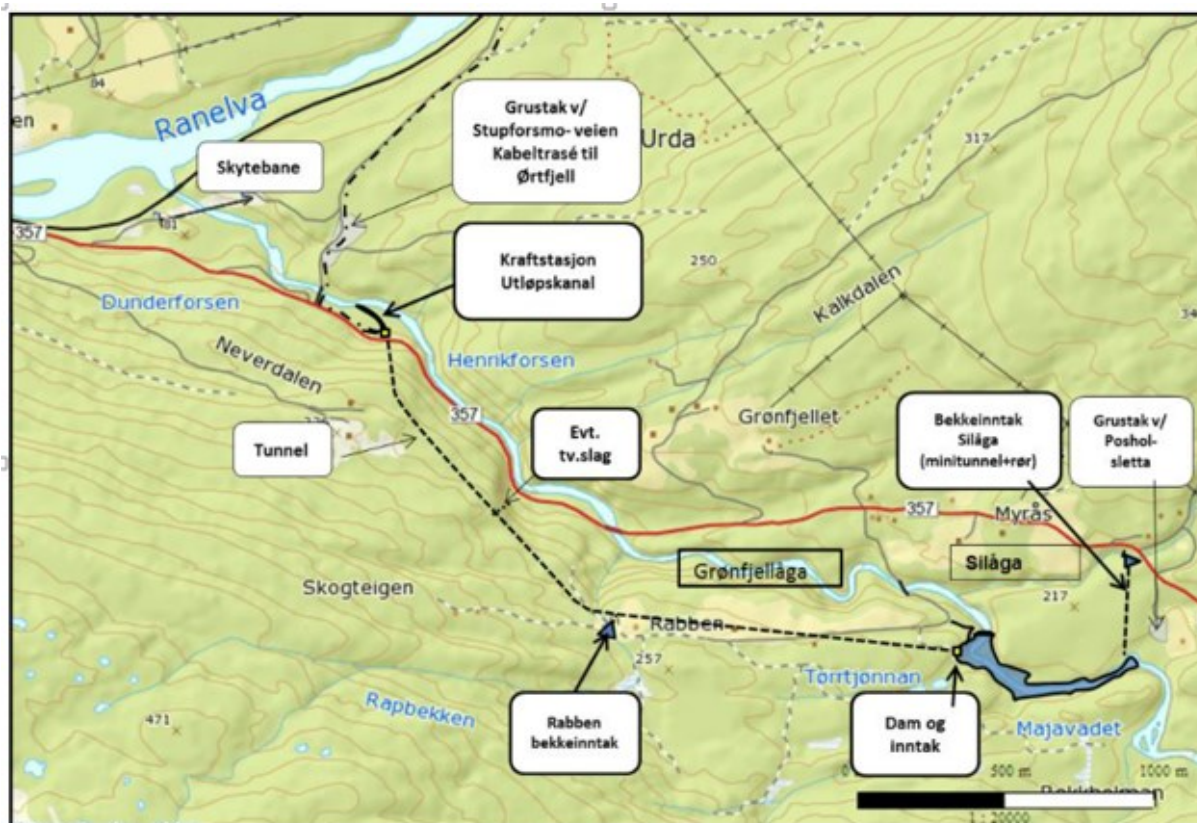
Vannvegen til omsøkt tiltak skal gå i tunnel på sydsiden av elva, med en lengde på 2350m. Vannet føres tilbake til elva etter at det har gått gjennom kraftstasjonen. Utløpskanalen får en lengde på 90m og bredde på 10-20m. Inntaksbassenget blir en fyllingsdam på 25-30 meter, og maksimalt 18 meter høy. Damstedet er trangt med bratt fjell på begge sider, som fører til at neddemt areal blir 35.000 km².

Det er planlagt slipp av minstevannføring i Grønnfjellåga og Silåga. Det planlegges ikke minstevannføring i Rabbenbekken da denne ikke har årssikker vannføring, og berøres kun på en kort strekning.

Fylkesvei 357 går gjennom Grønnfjelldalen. Fra Henriksfors går veien parallelt med elva en km oppover, til brukryssingen, ca. 1,5 km nedenfor damstedet. Videre krysser veien Grønnfjellåga på berørt elvestrekning. Fylkesveien krysser også Silåga like ovenfor planlagt bekkeinntak.

Figur 1: Prosjektområde for kraftverket. Kabel til Ørtfjell transformatorstasjon.

Figur 2: Beskrivelse av omsøkt tiltak.

Figur 3: Inntaksdam og inntak ved Merravadet.

Problemstilling

Virkn timer for miljø og samfunn

Vedlegg 1 gir en sammenstilling av vurderinger fra konsesjonssøknaden innen temaene:

- Positive samfunnsvirkninger av tiltaket
- Rødlistearter
- Terrestrisk miljø
- Vannmiljø
- Verneområder
- Landskap og inngrepsfrie naturområder (INON)
- Kulturminner og kulturmiljø
- Rein
- Jord- og skogressurser
- Andre naturressurser
- Brukerinteresser

Søkers samlede vurdering

Tabell 1: søkers samlede vurdering av konsekvenser for miljø og samfunn

Tema	Konsekvens
Vanntemperatur, isforhold og lokalklima	ubetydelig
Grunnvann	liten negativ - ubetydelig
Ras, flom og erosjon	ubetydelig
Rødlistearter	ubetydelig - liten negativ
Terrestrisk miljø	middels – stor negativ
Akvatisk miljø	liten negativ
Verneplan for vassdrag og Nasjonale laksevassdrag	ubetydelig - liten negativ
Landskap og inngrepsfrie naturområder	middels negativ
Kulturminner og kulturmiljø	ubetydelig
Reindrift	ubetydelig
Jord – og skogressurser	liten negativ
Ferskvannsressurser	ubetydelig
Andre naturressurser	liten positiv – liten negativ
Brukerinteresser	liten negativ
Oppsummering	middels negativ

Tabell 13 Samfunnsmessige virkninger

Samfunnsmessige virkninger	stor positiv
----------------------------	---------------------

*Samlet vurderes miljøkonsekvensene som **middels negative** for dette prosjektet, mens samfunnskonsekvensen vurderes som **stor positiv**.*

Tiltakshavers foreslåtte avbøtende tiltak:

- Utslipp: Plassering av sprengsteindeponi må vurderes opp mot forurensning av vassdrag i detaljplanfasen.
- Minstevannføring er planlagt tilsvarende omtrent 5-persentil for sommer- og vinterhalvåret i Grønnfjellåga og Silåga. Inntak for minstevannføring etableres ca. 4 m under høyest vannstand (HRV) og arrangeres slik at vannføringen danner kaskader/fosser på fallet nedenfor dammen. Dermed bidrar minstevannføringen med noe fosserøyk.
- Jordkabel fra kraftverket til transformatorstasjonen, med kryssing av Ranaelva i luftspenn.
- Utløpskanal utformes optimalt med hensyn til ferskvannsøkologisk funksjon innenfor de økonomiske rammene for prosjektet.
- Revegetering av alle anleggsområder.
- Kjøremonster for kraftverket utarbeides i samråd med ferskvannsbiolog for å unngå nevneverdig stranding.

Andre mulige avbøtende tiltak foreslått av tiltakshaver:

Dette er tiltak som kan være mulige, men som ikke er vurdert opp mot økonomien i prosjektet. Det søkes foreløpig ikke om disse tiltakene.

- Noe av minstevannføringen sommerstid slippes gjennom dyser ved Henrikforsen og/eller Merravadforsen for å bidra til å opprettholde høy luftfuktighet.
- Tidvis slippe mer vann enn minstevannføring i elven av hensyn til fosserøyksoner eller av hensyn til landskapsbildet, for eksempel ved spesielle arrangementer.
- Etablere hekkeplasser for fossefall.
- Høy arkitektonisk og landskapsmessig tilpassing av kraftstasjon, utløpskanal og dam.
- Dammen bygges uten å berøre fosseberget ved Merravadet. Dersom dammen utformes med små utspring og egnet struktur/materiale, kan den kanskje fungere som erstatningsbiotop for det kalkrike fosseberget.
- Merking av luftledning over Stupforsen for å redusere kollisjonsfare for fugl.

Fylkeskommunens ansvarsområder

Vannforskriften (Forskrift om rammer for vannforvaltningen)

Tiltaket vil berøre vannforekomsten *Grønnfjellåga* (156-31-R) som er registrert med *god* økologisk tilstand og *undefinert* kjemisk tilstand. Ifølge vann-nett.no har elva ingen risiko for å ikke nå miljømålet innen 2021.

Grønnfjellåga ligger i vannområde Ranfjorden hvor det er vedtatt en forvaltningsplan med tilhørende tiltaksprogram. Fylkeskommunen ber NVE om å innhente informasjon om karakteriseringen for de vannforekomstene som berøres av tiltaket. Denne informasjonen finnes på www.vann-nett.no/saksbehandler. Det er videre viktig at NVE vurderer tiltaket etter § 12 i vannforskriften.

Friluftslivskartlegging for Nordland

Friluftslivskartleggingen viser at tiltaksområdet ikke er klassifisert som friluftsområde, med unntak av området «Kvanndalen og Silbotnen», hvor Silåga renner. Området er et registrert

friluftsområde ned til der hvor Silåga skal overføres til Grønnfjellåga. Området beskrives som en skogsvei inn i dalen, bruksfrekvensen er lav, og har kun lokale brukere.

Landskapskartleggingen for Nordland (2014)

Området ovenfor Henrikforsen er i landskapskartleggingen gitt stor landskapsverdi. Landskapet har dermed en verdi over gjennomsnittet i regional sammenheng. Området nedenfor Henrikforsen er kartlagt til å ha en middels verdi. Det vil si at området er vanlig forekommende i regional sammenheng, og/eller over gjennomsnittet lokalt. Hele tiltaksområdet er kartlagt til å ha en middels omfang av infrastruktur.

Kulturminner

Tiltaket berører ikke kjente, verneverdige kulturminner som fylkeskommunen er delegert forvaltningsansvar for og potensialet for påvisning av nye, hittil ukjente, synes å være lavt. Hvis NVE gir konsesjon til utbyggingen, vil det påligge utbygger en aktsomhets- og meldeplikt dersom det under arbeidet i terrenget skulle oppdages fornminner, jf. kulturminnelovens § 8 andre ledd.

Fylkesrådets vurderinger

Fylkesrådet viser til tabell 2 hvor tiltakets konsekvenser for miljø og andre arealbruksverdier er vurdert. Konsekvensene er vurdert i henhold til småkraftplanens kapittel 2, selv om saken ikke gjelder et småkraftverk. Det er hensiktsmessig å benytte småkraftplanens metodikk, for å få en klar oversikt over konsekvensene av tiltaket. Fargekoding forutsetter i noen tilfeller at avbøtende tiltak iverksettes for å opprettholde viktige miljøverdier.

Tabell 2: Oversikt over retningslinjer i småkraftplanen som berøres av Rabben kraftverk.

Naturmangfold	B2. Man skal være svært restriktiv med å gi tillatelse til tiltak dersom det er fare for at rødlistede arter i kategorien nær truet (NT) blir skadelidende.
	B8. I vassdrag med fossesprøytoner med middels verdi skal man være svært restriktiv med å gi tillatelse til utbygging.
	B13. For øvrige aktuelle naturtyper som er sårbare for endret vannføring og er gitt stor eller middels verdi, skal en være svært restriktiv med å tillate utbygging.

Fisk og fiske	D4. I sideelver i nasjonale laksevassdrag som ikke er lakseførende skal man være restriktiv med å tillate utbygging og det må dokumenteres at gyte og oppvekstforhold ikke påvirkes i vesentlig grad.
	D7. I gyte- og oppvekstområder for innlandsfisk skal man være restriktiv med å tillate utbygginger.
Reindrif	E7 Reinbeitedistriktene skal involveres i detaljplanleggingen av kraftanlegg for å gi en best mulig tilpasning.
Samlet vurdering av konsekvenser for miljø og andre arealbruksverdier.	Tiltaket tilhører småkraftplanens prioriteringsnivå: Prioriterte med betingelser Utbygginger kan få tillatelse dersom avbøtende tiltak bidrar til at miljøverdiene ikke reduseres i vesentlig grad, og at det er dokumentert at utbyggingen er samfunnsnyttig.
Positive samfunnsvirkninger	Fylkesrådet vurderer at Rabben kraftverk har middels til stor samfunnsnytte. Kraftverket vil årlig bidra med ny fornybar energi tilsvarende 36 GWh, hvorav 8 GWh vil produseres i vinterhalvåret.

Fylkesrådet anbefaler at det gis tillatelse til Rabben kraftverk, forutsatt at foreslåtte vilkår følges. Det er et regionalpolitisk mål å bygge ut ny vannkraft der hvor konsekvensene for andre arealbruksverdier er akseptable. Rabben kraftverk vil produsere 36 GWh årlig. Fylkesrådet vurderer at de negative konsekvensene knyttet til naturmiljøet er akseptable, ettersom det vil bli produsert en betydelig mengde kraft av stor samfunnsmessig nytte.

De registrerte rødlistede artene som er kategorisert som sårbare (VU) og sterkt truet (EN) i tiltaksområdet er streifdyr, og vil derfor ikke bli direkte påvirket av en utbygging. I søknaden kommer det frem at det er potensiale for flere rødlistede arter, som blant annet bunndyr, moser og fugl. For å redusere denne usikkerheten burde det vært gjort grundigere undersøkelser. Imidlertid anser fylkesrådet vurderingene i miljørapporten som tilstrekkelige, sammenlignet med kravet til slike undersøkelser.

Prosjektet vil ødelegge fossesprøytsonen i Merravadfossen. Strykpartiene i Henrikfossen som danner en viktig fossesprøytsone vil også bli påvirket av redusert vannføring. Norge har et internasjonalt ansvar for fossesprøytsoner. Spesielt i sommerhalvåret bør det derfor være en minstevannføring som sikrer det biologiske mangfoldet i fossesprøytsonen. Dette er også viktig for å opprettholde landskapets opplevelsesverdi. Det må vurderes om de foreslåtte og mulige avbøtende tiltakene er tilstrekkelige til å opprettholde fossesprøytsone i prosjektområdet. Eventuelt må andre tiltak bli gjennomført for å sikre at denne viktige naturtypen ikke ødelegges.

Konsesjonssøknaden viser at Grønnfjellåga har dårlige oppvekst- og gyteområder for

innlandsfisk, i tillegg til en svært lav tetthet av ørret. Fiskebestanden vil bli påvirket av prosjektet. Ettersom fiskebestanden er lav, bør den ikke få reduserte livsbetingelser.

Ranelva er et nasjonalt laksevassdrag og Grønnfjellåga er potensielt lakseførende opp til Dunderforsen, like nedstrøms tiltaksområdet. Tiltakshaver opplyser om at det i anleggsperioden kan være risiko for avrenning som kan skape forurensning på elvestrekningen. Dette skal imidlertid håndteres gjennom detaljplaner og tiltak, slik at det ikke får effekt på Ranelva. Fylkesrådet forutsetter at verdiene knyttet til gyte- og oppvekstforhold for laks ikke blir påvirket.

Prosjektet er planlagt i nærheten av fylkesvei og rasteplass. Det er derfor viktig å legge vekt på at fysiske tiltak utformes med høy estetisk kvalitet og god landskapstilpasning.

Fylkesrådet forutsetter at avbøtende tiltak foreslått av tiltakshaver, samt avbøtende tiltak for å ta vare på fossesprøytonene, gjennomføres. Videre vil det være viktig at anleggsperioden legges utenom hekkeperioden for fugl. Fylkesrådet forutsetter at det er god dialog med reinbeitedistriktet i hele plan og etableringsfasen, for å finne fram til løsninger som er minst mulig konfliktfylte for reindriften.

Konsekvenser

Saken vil ikke medføre økonomiske, administrative eller personellmessige konsekvenser for Nordland fylkeskommune. Saken har heller ingen konsekvenser knyttet til gjennomgående fylkeskommunal politikk knyttet til likestilling, universell utforming og folkehelse. Sakens konsekvenser for miljø og samiske forhold er beskrevet tidligere i dette dokumentet. Bygging av Rabben kraftverk kan medføre økte skatteinntekter til fylkeskommunen. I tillegg kommer naturressursskatt og grunnrenteskatt til henholdsvis kommune/fylkeskommune og staten.

Fylkesrådets innstilling til vedtak

1. Nordland fylkesting anbefaler Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) å gi Miljøkraft Nordland AS konsesjon til å bygge Rabben kraftverk med tilhørende regulering, overføring og etablering av infrastruktur. Dette anbefales forutsatt at:
 - a. Det slippes tilstrekkelig minstevannføring hele året til å kunne opprettholde fossesprøytonene. I tillegg til over alminnelig lavvannsføring sommerstid slik at landskapets opplevelsesverdi blir opprettholdt.
 - b. Fossesprøytonen i Dunderforsen nedenfor tiltaksområdet og Dunderforsen som landskapselement ikke blir skadelidende av tiltaket.
 - c. Avbøtende tiltak foreslått av tiltakshaver gjennomføres.
 - d. Det legges vekt på høy estetisk kvalitet og god landskapstilpasning ved utforming av alle synlige inngrep og tiltak.
 - e. Verdiene knyttet til gyte- og oppvekstforhold for laks, ikke blir påvirket i vesentlig grad.
2. Dersom det blir gitt tillatelse til kraftverket, ber fylkestinget om at det påses at konsesjonsvilkårene er i tråd med forvaltningsprinsippene i naturmangfoldloven §§

8-12, og med vannforskriften § 12. NVE bes om at følgende blir tatt inn i konsesjonsvilkårene eller vurderes ved detaljplanlegging:

- a. Høy estetisk kvalitet og landskapsmessig tilpasning av alle tiltak.
- b. Dialog med reinbeitedistriktet, for å finne den best egnede anleggsperioden.
- c. Nordland fylkeskommune viser til tiltakshavers aktsomhets- og meldeplikt dersom en under markinngrep skulle støte på fornminner, jf. kulturminnelovens §§ 3, 4 og 8 andre ledd.

Bodø den 12.11.2015

Tomas Norvoll

fylkesrådsleder

sign

Ingelin Noresjø

fylkesråd for kultur, miljø og

folkehelse

sign

18.11.2015 Fylkesrådet

Votering i Fylkesrådet

Innstilling fra Fylkesrådet

Fylkesrådets innstilling enstemmig vedtatt

07.12.2015 Komite for kultur og miljø

Komiteen slutter seg til fylkesrådets innstilling i saken

Votering i Komite for kultur og miljø

Fylkesrådets innstilling enstemmig vedtatt med 5 stemmer.

Innstilling fra Komite for kultur og miljø

1. Nordland fylkesting anbefaler Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) å gi Miljøkraft Nordland AS konsesjon til å bygge Rabben kraftverk med tilhørende regulering, overføring og etablering av infrastruktur. Dette anbefales forutsatt at:
 - a. Det slippes tilstrekkelig minstevannføring hele året til å kunne opprettholde fossesprøytonene. I tillegg til over alminnelig lavvannsføring sommerstid slik at landskapets opplevelsesverdi blir opprettholdt.
 - b. Fossesprøytonen i Dunderforsen nedenfor tiltaksområdet og Dunderforsen som landskapselement ikke blir skadelidende av tiltaket.

- c. Avbøtende tiltak foreslått av tiltakshaver gjennomføres.
 - d. Det legges vekt på høy estetisk kvalitet og god landskapstilpasning ved utforming av alle synlige inngrep og tiltak.
 - e. Verdiane knyttet til gyte- og oppvekstforhold for laks, ikke blir påvirket i vesentlig grad.
2. Dersom det blir gitt tillatelse til kraftverket, ber fylkestinget om at det påses at konsesjonsvilkårene er i tråd med forvaltningsprinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12, og med vannforskriften § 12. NVE bes om at følgende blir tatt inn i konsesjonsvilkårene eller vurderes ved detaljplanlegging:
- a. Høy estetisk kvalitet og landskapsmessig tilpasning av alle tiltak.
 - b. Dialog med reinbeitedistriktet, for å finne den best egnede anleggsperioden.
 - c. Nordland fylkeskommune viser til tiltakshavers aktsomhets- og meldeplikt dersom en under markinngrep skulle støte på fornminner, jf. kulturminnelovens §§ 3, 4 og 8 andre ledd.

Berhild Nilsen Rønning
komiteleder/saksordfører

07.12.2015 Fylkestinget

Kultur og miljøkomiteens innstilling lagt fram av komiteleder Berhild Nilsen Rønning, Frp:

1. Nordland fylkesting anbefaler Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) å gi Miljøkraft Nordland AS konsesjon til å bygge Rabben kraftverk med tilhørende regulering, overføring og etablering av infrastruktur. Dette anbefales forutsatt at:
 - a. Det slippes tilstrekkelig minstevannføring hele året til å kunne opprettholde fossesprøytonene. I tillegg til over alminnelig lavvannsføring sommerstid slik at landskapets opplevelsesverdi blir opprettholdt.
 - b. Fossesprøytonen i Dunderforsen nedenfor tiltaksområdet og Dunderforsen som landskapselement ikke blir skadelidende av tiltaket.
 - c. Avbøtende tiltak foreslått av tiltakshaver gjennomføres.
 - d. Det legges vekt på høy estetisk kvalitet og god landskapstilpasning ved utforming av alle synlige inngrep og tiltak.
 - e. Verdiane knyttet til gyte- og oppvekstforhold for laks, ikke blir påvirket i vesentlig grad.
2. Dersom det blir gitt tillatelse til kraftverket, ber fylkestinget om at det påses at konsesjonsvilkårene er i tråd med forvaltningsprinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12, og med vannforskriften § 12. NVE bes om at følgende blir tatt inn i konsesjonsvilkårene eller vurderes ved

detaljplanlegging:

- a. Høy estetisk kvalitet og landskapsmessig tilpasning av alle tiltak.
- b. Dialog med reinbeitedistriktet, for å finne den best egnede anleggsperioden.
- c. Nordland fylkeskommune viser til tiltakshavers aktsomhets- og meldeplikt dersom en under markinngrep skulle støte på fornminner, jf. kulturminnelovens §§ 3, 4 og 8 andre ledd.

Votering i plenum

Komiteinnstillinga enstemmig vedtatt med 43 stemmer (1H hadde permisjon og 1Ap utbytte).

FT 185/2015

Vedtak

1. Nordland fylkesting anbefaler Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) å gi Miljøkraft Nordland AS konsesjon til å bygge Rabben kraftverk med tilhørende regulering, overføring og etablering av infrastruktur. Dette anbefales forutsatt at:
 - a. Det slippes tilstrekkelig minstevannføring hele året til å kunne opprettholde fossesprøytsone. I tillegg til over alminnelig lavvannsføring sommerstid slik at landskapets opplevelsesverdi blir opprettholdt.
 - b. Fossesprøytsonen i Dunderforsen nedenfor tiltaksområdet og Dunderforsen som landskapselement ikke blir skadelidende av tiltaket.
 - c. Avbøtende tiltak foreslått av tiltakshaver gjennomføres.
 - d. Det legges vekt på høy estetisk kvalitet og god landskapstilpasning ved utforming av alle synlige inngrep og tiltak.
 - e. Verdiane knyttet til gyte- og oppvekstforhold for laks, ikke blir påvirket i vesentlig grad.
2. Dersom det blir gitt tillatelse til kraftverket, ber fylkestinget om at det påses at konsesjonsvilkårene er i tråd med forvaltningsprinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12, og med vannforskriften § 12. NVE bes om at følgende blir tatt inn i konsesjonsvilkårene eller vurderes ved detaljplanlegging:
 - a. Høy estetisk kvalitet og landskapsmessig tilpasning av alle tiltak.
 - b. Dialog med reinbeitedistriktet, for å finne den best egnede anleggsperioden.
 - c. Nordland fylkeskommune viser til tiltakshavers aktsomhets- og meldeplikt dersom en under markinngrep skulle støte på fornminner, jf. kulturminnelovens §§ 3, 4 og 8 andre ledd.

Vedlegg

Tittel	DokID
Sammenstillinger og vurderinger hentet fra konsesjonssøknaden	610535
Til høring - søknad om utbygging av Rabben kraftverk i Rana kommune - høringsfrist 24.01.2016	605461
01 - Biologisk mangfoldrapport	605480
02 - Konsesjonssøknad	605481
03 - Søknadsbrev	605482